

ROMANIA

Departamentul de studii parlamentare și politici UE

Direcția pentru Uniunea Europeană

Fișă de informare

Un nou plan de creștere pentru Balcanii de Vest

COM(2023)691

Mihaela Banu
16 februarie 2024

Publicațiile Direcției pentru Uniunea Europeană pot fi accesate prin următorul link: [HTTP://](#)

1. **Data adoptării** de către Comisia Europeană: 8.11.2023; responsabil: VÁRHELYI Olivér, DG Vecinătate și Negocieri privind Extinderea ([NEAR](#))
2. **Denumire document:** *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Un nou plan de creștere pentru Balcanii de Vest*
3. **Date de identificare:** [COM\(2023\)691](#)
4. **Tipul documentului:** nelegislativ
5. **Stadiu actual:** în Parlamentul European, comisia competentă este Comisia pentru afaceri externe ([AFET](#)).

Alte informații:

- comunicarea Comisiei este însoțită de *Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea Mecanismului de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest* [[COM\(2023\)692/ 2023/0397\(COD\)](#)]. În Parlamentul European, pentru propunerea de regulament au fost desemnate competente două comisii – Comisia pentru afaceri externe ([AFET](#)) și Comisia pentru bugete ([BUDG](#)) – care vor lucra în ședință comună. Termenul prognozat pentru votul în ședința comună – 4.03.2024; termenul prognozat pentru votul în plenul Parlamentului – 10.04.2024 (potrivit [OEIL](#)). La 9 februarie 2024, Comisia pentru afaceri externe și Comisia pentru bugete au propus plenului Parlamentului European un [proiect de rezoluție legislativă](#) cu privire la propunerea de regulament referitoare la instituirea mecanismului de reformă pentru Balcanii de Vest, formulând o serie de amendamente la textul inițial transmis de Comisia Europeană;
- [Comitetul Economic și Social European](#) va adopta un aviz facultativ cu privire la [COM\(2023\)691](#) și [COM\(2023\)692](#) în ședința din 24-25 aprilie a.c.

Rezumat

Având în vedere dificultățile cu care se confruntă statele din regiunea Balcanilor de Vest, atât ca urmare a pandemiei de COVID-19, cât mai ales din cauza războiului Rusiei împotriva Ucrainei, Comisia Europeană propune ca Uniunea să ofere acestor țări oportunități de stimulare a convergenței socioeconomice și de apropiere de piața unică, într-o serie de domenii esențiale, împreună cu un sprijin financiar suplimentar în valoare de 6 miliarde de euro. Această ofertă a Uniunii ia forma unui plan de creștere pentru Balcanii de Vest menit a aduce beneficii economice cetățenilor și întreprinderilor din statele partenere, încă din faza de preaderare. Pentru a debloca acest sprijin Uniunea impune o serie de condiții legate în principal de îndeplinirea reformelor fundamentale și consolidarea integrării economice în regiune.

Cuvinte-cheie: *Balcanii de Vest; extindere; plan de creștere; mecanism de reformă și creștere; piața regională comună; reforme fundamentale*

CUPRINS

1. Context.....	2
2. Prezentarea comunicării	2
3. Summit-ul UE-Balcanii de Vest,.....	4
4. Avizul Curții de Conturi	4
5. Poziții ale statelor membre	5
Slovenia	5
Republica Cehă	5

1. Context

Încă din anii 2000, statele din Balcanii de Vest au năzuit să adere la Uniunea Europeană. Una dintre cerințele pentru aderare este dobândirea unei economii de piață funcționale, convergente cu piața unică a Uniunii. Dar, convergența economică a Balcanilor de Vest a fost considerată timp de mulți ani insuficientă, motiv pentru care, în cadrul procesului de extindere, Uniunea a sprijinit și sprijină financiar dezvoltarea socioeconomică a acestor state. Astfel, pentru perioada 2021-2027, cadrul financiar multianual al UE a prevăzut peste 14 miliarde de euro destinate țărilor aflate în proces de preaderare, inclusiv Turcia. La 8 noiembrie 2023, Comisia Europeană a propus instituirea unui mecanism de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest, ca parte a unui nou plan de creștere pentru această regiune. Mecanismul stabilește un sprijin financiar suplimentar de până la 6 miliarde de euro pentru perioada 2024-2027. Noul plan de creștere se bazează pe prioritățile stabilite în [planul economic și de investiții](#) prezentat în 2020¹.

2. Prezentarea comunicării

Comunicarea Comisiei privind un nou plan de creștere pentru Balcanii de Vest face parte din pachetul privind extinderea din 2023 și este însoțită de *Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea Mecanismului de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest* [[COM\(2023\)692](#)].

Pentru a justifica acțiunile privind sprijinirea Balcanilor de Vest, Comisia Europeană reia argumentele furnizate în comunicarea din 2023 privind extinderea [[COM\(2023\)690](#)]², respectiv nevoia de stabilitate și unitate în întreaga Europă, în contextul războiului din Ucraina, adăugând totodată necesitatea de a accelera procesul de aderare și de a spori gradul de conștientizare în rândul publicului larg din regiune, cu privire la sprijinul acordat de Uniunea Europeană.

În continuare, Comisia reamintește că pentru apropierea țărilor din Balcanii de Vest de UE, convergența economică rămâne esențială, însă, în prezent, aceasta se află la un nivel foarte scăzut. Soluțiile ar fi realizarea de investiții în modernizarea economiilor și a infrastructurilor, pe lângă consolidarea statului de drept și a drepturilor fundamentale, motiv pentru care Comisia propune acest **plan de creștere bazat pe patru măsuri esențiale**.

a) Consolidarea integrării economice pe piața unică a Uniunii Europene, sub rezerva alinierii Balcanilor de Vest la normele pieței unice și a deschiderii sectoarelor și zonelor

¹ [COM\(2020\)641](#) – Comunicarea Comisiei - *Un plan economic și de investiții pentru Balcanii de Vest*.

² A se vedea Direcția pentru Uniunea Europeană - [Comunicarea din 2023 privind politica de extindere a UE](#), 14 februarie 2024.

relevante pentru toți vecinii lor în același timp, în conformitate cu piața regională comună. Pentru aceasta, Comisia a identificat **șapte domenii prioritare** inițiale pe care UE le-ar putea oferi țărilor din Balcanii de Vest: libera circulație a mărfurilor; libera circulație a serviciilor și lucrătorilor; accesul la zona unică de plăți în euro (SEPA); facilitarea transportului rutier; integrarea și decarbonizarea piețelor energiei; piața unică digitală și integrarea în lanțurile de aprovizionare industriale.

b) Stimularea integrării economice în Balcanii de Vest prin intermediul pieței regionale comune³, pe baza normelor și standardelor UE, care ar putea contribui la o creștere cu 10 % a economiilor lor. Este vorba despre un program amplu de acțiuni menite a stabili cele patru libertăți de circulație în Balcanii de Vest: libera circulație a bunurilor, a unor servicii, a capitalului și a lucrătorilor, însoțit de o agendă verde și o agendă digitală și de inovare pentru regiune. Comisia Europeană atrage atenția că Planul de acțiune pentru piața regională comună a fost conceput pentru perioada 2020-2024, iar înainte de expirarea acestuia este necesară elaborarea unui alt program ambițios care să reflecte pe deplin obiectivele ce se circumscriu tranziției ecologice și digitale.

c) Accelerarea reformelor fundamentale, pe baza recomandărilor existente și a concluziilor dialogului economic și financiar. Fiecare partener din Balcanii de Vest va elabora o agendă de reforme specifice, identificându-le pe cele prioritare. Realizarea acestor reforme permite deblocarea fondurilor în cadrul noului Mecanism de reformă și creștere, conform unui calendar prestabilit. Comisia Europeană pune accent în acest context pe normalizarea relațiilor dintre Serbia și Kosovo, pe existența stabilității macrofinanciare, transparența și supravegherea bugetară.

d) Creșterea asistenței financiare pentru sprijinirea reformelor prin intermediul unui Mecanism de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest, un instrument nou în valoare de **6 miliarde de euro** sub formă de sprijin nerambursabil (2 miliarde de euro) și sprijin sub formă de împrumuturi (4 miliarde de euro), plata fiind condiționată de îndeplinirea reformelor fundamentale și, în special, a reformelor socioeconomice specifice. Mecanismul este proiectat pentru perioada 2024-2027 și se completează cu instrumentul de asistență pentru preaderare (IPAI), prevăzut în cadrul financiar multianual 2021-2027, la capitolul *Vecinătate și întreaga lume*.⁴

Comunicarea Comisiei este însoțită de [*Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea Mecanismului de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest*](#) prin care se stabilesc obiectivele mecanismului, modalitățile de finanțare și de punere în aplicare aferente acestuia, cerințele și bazele pentru elaborarea agendelor de reformă, principiile generale de finanțare, inclusiv condițiile pentru efectuarea plăților, precum și dispozițiile care trebuie respectate de Comisie și de beneficiari pentru a asigura controale eficiente ale punerii în aplicare a mecanismului.

Obiectivele generale ale mecanismului sunt: accelerarea integrării economice regionale și a integrării progresive cu piața unică a Uniunii; accelerarea convergenței socioeconomice a economiilor beneficiarilor cu cea a Uniunii; accelerarea alinierii la valorile, dispozițiile legislative, normele, standardele, politicile și practicile Uniunii în vederea aderării la aceasta. Mecanismul ar trebui să ajute și la accelerarea reformelor cu privire la elementele fundamentale ale procesului de extindere, inclusiv statul de drept, controlul achizițiilor publice și al ajutoarelor de stat, gestiunea finanțelor publice și lupta împotriva corupției.

---

³ Piața regională comună a fost instituită la [Summit-ul UE- Balcanii de Vest de la Sofia](#), din noiembrie 2020, cu scopul de a debloca potențialul economic al regiunii, de a crea oportunități pentru întreprinderi și lucrători și de a stimula investițiile străine.

⁴ A se vedea [Regulamentul \(UE, Euratom\) 2020/2093 al Consiliului din 17 decembrie 2020 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2021-2027](#)

Fiecare stat din Balcanii de Vest va fi invitat să pregătească o agendă de reforme care ar trebui să cuprindă domeniile de investiții care urmează să fie finanțate de mecanism, precum și sistemele de prevenire, detectare și corectare a neregulilor, a fraudei, a corupției și a conflictelor de interese, atunci când se utilizează fondurile furnizate în cadrul mecanismului.

Plățile în cadrul mecanismului se vor face de două ori pe an, pe baza cererilor justificative depuse de beneficiari, prin care se confirmă îndeplinirea condițiilor de finanțare, urmate de analiza Comisei Europene. Fondurile reținute vor fi redistribuite celorlalți beneficiari, în anii următori.

3. Summit-ul UE-Balcanii de Vest, din 13 decembrie 2023, a reafirmat perspectiva aderării la UE a statelor din regiune, precum și necesitatea unor realizări susținute și ireversibile în materie de reformă ale partenerilor, cu respectarea valorilor și principiilor UE. Pe agenda discuțiilor s-au aflat teme precum: apropierea partenerilor din Balcanii de Vest de UE și promovarea integrării treptate; construirea unei baze economice pentru viitor și atenuarea impactului războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și consolidarea securității și a rezilienței în regiune. Reuniunea s-a încheiat cu adoptarea unei [declarații](#) prin care liderii Uniunii Europene și ai statelor membre au reafirmat **angajamentul deplin și neechivoc față de perspectiva de aderare la Uniunea Europeană** a Balcanilor de Vest și au îndemnat la **accelerarea procesului de aderare**, pe bază de reforme credibile, merite proprii și în conformitate cu interesul comun. De asemenea, a fost subliniată necesitatea unor realizări susținute și ireversibile în ceea ce privește reforma supremației legii, a funcționării instituțiilor democratice, a economiei și a administrației publice, dar și importanța unor eforturi susținute în lupta împotriva corupției și a criminalității organizate. Pe de altă parte, a fost subliniată necesitatea alinierii depline a partenerilor din Balcanii de Vest la politica externă și de securitate comună (PESC) a UE, statele din regiune fiind îndemnate să îmbunătățească cooperarea regională și să-și consolideze relațiile de bună-vecinătate. Declarația a abordat în continuare chestiuni punctuale inerente promovării unei integrări treptate, dar și aspecte legate de contracararea impactului negativ al războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, consolidarea securității ori combaterea migrației ilegale și a terorismului.

4. Avizul Curții de Conturi

La 7 februarie 2024, Curtea de Conturi Europeană a publicat [avizul nr.1/2024](#) cu privire la mecanismul de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest, aviz adoptat în temeiul art. 322 alin. (2) TFUE⁵. Analizând propunerea de regulament a Comisiei, Curtea de Conturi invită legiuitorul Uniunii să aibă în vedere:

- clarificarea procedurii de reținere a fondurilor în cazul în care beneficiarul încalcă precondițiile de finanțare;
- înzestrarea Comisiei Europene cu capacitatea de a solicita guvernelor din regiune să revizuiască ori să modifice agendele de reformă; dezvoltarea unor orientări interne cu privire la evaluarea îndeplinirii satisfăcătoare a condițiilor de plată stabilite în agendele de reformă;
- trimiterea explicită la rapoartele Curții de Conturi printre documentele care ar putea constitui baza pentru decizia Comisiei de reducere a sprijinului;
- clarificarea drepturilor Curții de Conturi de a accesa datele și documentele ce țin de acordul privind mecanismul, pentru a le alinia la cele ale Comisiei și ale Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF);

---

⁵ Art. 322 alin (2) TFUE: *Consiliul, hotărând la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a Curții de Conturi, stabilește metodele și procedura prin care veniturile bugetare prevăzute de regimul resurselor proprii ale Uniunii se pun la dispoziția Comisiei și definește măsurile care trebuie aplicate pentru a răspunde, dacă este cazul, necesităților trezoreriei*

- menționarea explicită a acordurilor de împrumut la art. 22 din propunere, cu privire la interesele financiare ale UE;
- menționarea reformelor prioritare în domeniul controlului financiar la art. 13 din propunere, care reglementează conținutul agendelor de reformă.

5. Poziții ale statelor membre

Slovenia

La 19 ianuarie 2024, Comisia pentru afaceri europene din Adunarea Națională a adoptat o [poziție](#) cu privire la propunerea de regulament privind mecanismul de reformă și creștere pentru Balcanii de Vest, arătând susținere pentru sprijinul financiar suplimentar acordat statelor din regiune. În opinia Sloveniei, acesta ar fi un semnal important cu privire la angajamentul Uniunii de a-și intensifica politica de extindere, încurajând în același timp statele partenere să întreprindă reformele necesare și să reducă decalajul socioeconomic cu restul UE. În acest sens, Slovenia se angajează să contribuie la adoptarea propunerii de regulament în timpul acestei legislaturi europene, astfel încât punerea în aplicare a mecanismului să fie posibilă cât mai devreme în 2024. În continuare se arată că Slovenia:

- sprijină obiectivele mecanismului, precum și structura acestuia bazată pe performanță și condiționalitate prealabilă;
- consideră că UE își poate valorifica capacitatea de a contracta împrumuturi în condiții favorabile și este de acord cu împuternicirea Comisiei Europene în acest sens;
- sprijină instituirea de pachete financiare naționale și este de acord cu metodologia pentru alocarea de fonduri beneficiarilor individuali;
- ar putea accepta gestionarea mecanismului de către Comisia Europeană, dar solicită transparență în schimbul de informații cu privire la aspectele esențiale ale punerii în aplicare a regulamentului.

Republica Cehă

La 31 ianuarie 2024, Camera Deputaților a adoptat o [rezoluție](#) cu privire la propunerea de regulament de instituire a mecanismului de reformă pentru Balcanii de Vest, reliefând următoarele:

- susține poziția guvernului cu privire la noul plan de creștere pentru Balcanii de Vest;
- sprijină poziția guvernului potrivit căreia planul de creștere nu trebuie să devină un înlocuitor **pentru extinderea Uniunii, care reprezintă o prioritate pentru politica externă a Republicii Cehe; integrarea europeană a Balcanilor de Vest reprezintă o prioritate pentru Republica Cehă, între alte chestiuni, din motive de securitate și pe bază de interese economice;**
- împărtășește opinia guvernului potrivit căreia, așa cum principiul condiționalității este aplicat procesului de extindere, tot așa acesta trebuie aplicat și punerii în aplicare a planului de creștere pentru statele din regiune;
- solicită, în acord cu guvernul, ca rolul Consiliului UE în gestionarea noului mecanism de reformă și creștere să fie consolidat, cu scopul de a accelera integrarea Balcanilor de Vest în piața unică a UE.